

Hemşire Adaylarının Mesleki Güdülenme Düzeyleri Ve Etkileyen Faktörlerin Belirlenmesi*

Hülya Cıvci** Emine Şener***

Özet

Giriş: Hemşirelik eğitiminde öğrencilerin mesleki güdülenme düzeyi mesleki kalite adına çok önemlidir. **Amaç:** Bu araştırmanın amacı, hemşire adaylarının mesleki güdülenme düzeylerini ve güdülenme düzeylerini etkileyen faktörleri belirlemektir. **Yöntem:** Bu araştırma tanımlayıcı bir araştırmadır. Araştırma 2011 yılında Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Fethiye Sağlık Yüksekokulu birinci ve dördüncü sınıfta öğrenim gören toplam 191 öğrencinin katılımı ile yürütülmüştür. Araştırmada veri toplama aracı olarak iki bölümden oluşan anket formu kullanılmıştır. Birinci bölümde öğrencilerin sosyo-demografik özellikleri ve mesleğe ilişkin tutumlarını ortaya çıkarmak amacıyla hazırlanan 10 soru, ikinci bölümde ise; 24 sorudan oluşan Acat ve Köşgeroğlu tarafından geliştirilen “Güdülenme Kaynakları ve Sorunları Ölçeği” yer almaktadır. Toplanan verilerin istatistiksel değerlendirmesi için SPSS for Windows 16.0 paket programı kullanılmıştır. Değerlendirmede frekans, yüzde, ANOVA, t testi, Kruskal-Wallis testi ve Dunn’s testi kullanılmıştır. **Bulgular:** Araştırmanın sonucunda hemşire adaylarının içsel güdülenme düzeylerinin yüksek olduğu, cinsiyete, sınıfa ve toplumun hemşireliğe bakış açısına göre mesleki güdülenme düzeyleri arasında anlamlı bir fark görülmezken, hemşirelik mesleğini tercih nedenine göre anlamlı bir fark olduğu tespit edilmiştir. **Sonuç:** Ortaöğretim düzeyinde hemşirelik mesleğine yönelik tanıtım programlarının hazırlanıp sunulması, hemşirelik mesleğini benimsemeyen ve yapmayı düşünmeyen ancak ilgili bölümde öğrenim gören öğrencilere olumlu meslek imajı için uyum programlarının düzenlenebilir.

Anahtar Kelimeler: Hemşire Adayı, Mesleki Güdülenme, Mesleki Tutum.

Determining the Nurse candidates’ Level of Vocational Motivation And Factors Affecting

Background: Students' vocational motivation level of nursing education is very important for professional quality. **Objectives:** The aim of this study is to determine nurse candidates' vocational motivation level and the factors affecting. **Methods:** This study is descriptive study. The study was carried out at Mugla Sıtkı Kocman University, Fethiye School of Health in 2011. The participants were students at first and fourth grade and 191 students participated in the study. In the study a questionnaire form which consisted two parts were used to gather data. In the first part there were 10 questions to find out nurse candidates' socio-demographic features and their views about nursing vocation and in the second part there were 24 questions of “Motivation Sources and Problems Scale” which was developed by Acat and Köşgeroğlu. The questions were answered second part. The data gathered via the questionnaires were evaluated with SPSS 16 for Windows. While evaluating the data frequency, percentage, ANOVA, Kruskal-Wallis tests and Dunn’s test were used. **Results:** The results of the study revealed that the inner motivation level of the nurse candidates were high, there were not a meaningful relation between their motivation level and gender, class, and the view of the society on nursing, there was a meaningful differentiation with the reason for choosing the nursing vocation. **Conclusion:** Presenting publication programmes about nursing vocation at secondary schools and orientation programmes for the students who do not internalize and not planning to the nursing vocation but studying at nursing departments should be organised.

Key Words: Nurse Candidate, Vocational Motivation, Vocational Attitude.

Geliş tarihi:30.01.2012

Kabul tarihi: 11.10.2012

Eğitim bireyin davranışlarında istendik değişiklikler oluşturulması süreci olarak tanımlanmaktadır. Eğitim toplumun bilinçlenmesinde, kalkınmasında temel öğeyi oluşturur ve bireyin doğuştan getirdiği yetenekleri uygun koşullarda geliştirmeyi topluma, yaşama uyum sağlamayı, yaşamı daha anlamlı kılmayı sağlar (Koç, 2009). Meslek ise, bireylerin hayatını kazanmak için yaptığı kuralları toplumca belirlenmiş ve belli bir eğitimle kazanılan bilgi, becerilere dayalı etkinlikler bütünü olarak tanımlanmaktadır. Meslek seçimi, kişinin birçok meslek arasından kendi kişiliğine, özelliklerine ve yeteneklerine en uygun olduğunu düşündüğü ve doyum alacağına inandığı işe yönelmesidir. İnsan hayatının en önemli dönüm noktalarından birisi olan meslek seçimi insan yaşam biçiminin de seçilmesi demektir. Kişinin mesleğinde başarılı olabilmesi, fiziksel özellikleri ve mesleği bilerek ve isteyerek seçmeleri ve mesleğe ruhsal ve zihinsel olarak hazır olması, güdülenmesi ile ilgilidir (Önler ve Saraçoğlu, 2010).

Güdülenme, bir hedefe dönük olarak davranışı harekete geçiren, sürdüren ve yönlendiren bir güç olarak tanımlanmaktadır. Güdülenme, dıştan güdülenme ve içten güdülenme olarak iki kısımda açıklanabilir. Sonuçta her ikisi de organizmanın bir davranışı gerçekleştirme sürecindeki kararlılığı hedeflemektedir. Ancak organizmayı harekete geçiren gücün kaynağından dolayı farklılaşmaktadır. İçten güdülenmede organizmayı güdüleyen organizmanın kendisi iken, dıştan güdülenmede organizma dışı unsurların organizmaya etkisi söz konusudur. Birincisinde gerçekleştirilecek davranışı organizma kendisi için gerekli gördüğünde yaparken, ikincisinde dış uyaranların etkileriyle davranışın önem ve gereğine inanmaktadır (İflazoğlu ve Tümkaya, 2008).

Birey; yetenek, ilgi ve istekleri doğrultusunda meslek olarak seçtiği alanda başarılı, verimli ve mutlu olur. Özelliklerini göz önünde tutmadan rastgele seçim yaptığında başarısız, verimsiz ve mutsuz olur. Bu nedenle birey, meslek seçerken kendi özellikleri ile seçeceği mesleğin nitelikleri arasında uygunluk olmasına dikkat etmelidir. Kişi kendisine haz veren bir işi yaptığı zaman yorgunluk duymaz dolayısıyla stres denilen iş hastalığına da tutulmaz.

Tüm meslekler gibi hemşirelik de, hizmet verdiği toplumdaki önemli ölçüde etkilenir (Karagöz, 2002). Bu nedenle, hemşirelik eğitimine yeni başlayan öğrenciler, bir anlamda toplumun hemşireliğe bakış açısını okula yansıtırlar ve hemşirelik hakkında sınırlı bir anlayışa sahip

*Bu araştırma, 13-16 Ekim 2011 tarihlerinde Ölüdeniz/Fethiye’de düzenlenen 5. Sağlık ve Hastane İdaresi Kongresi’nde sözlü bildiri olarak sunulmuş ve üçünlük ödülü almıştır. **Hemşire, Muğla Üniversitesi Fethiye Sağlık Yüksekokulu, Hemşirelik Bölümü Mezunu, ***Öğr. Gör. MSc., Muğla Üniversitesi Fethiye Sağlık Yüksekokulu, Hemşirelik Bölümü, eminesener@gmail.com

olabilirler. Hemşirelik öğrencileri üzerinde yapılan bir çalışmada, dördüncü sınıf hemşirelik öğrencilerinin %60'ının toplumumuzun olumsuz hemşirelik imajına sahip oldukları görüşünü benimsediklerini göstermiştir (Özsoy, Uysal, Bayık ve Erefe, 1999; Karagöz, 2002). Emiroğlu (2002), Türk toplumunun olumsuz hemşirelik imajına sahip olduğunu belirlemiştir. Toplum hemşirelik mesleğini gerek rol ve sorumlulukları, gerek eğitimi ve gerekse ekonomik ve sosyal yönlerden yeteri kadar tanımamaktadır. Yapılan araştırmalarda da, lise son sınıf öğrencilerinin hemşireliği seçmek istemedikleri ya da son sıralarda tercih ettiği saptanmıştır (Bozkır ve ark., 2008). Üniversitede hemşirelik mesleğini seçen öğrencilerin; iş bulma olanaklarının fazla olması, mesleğe duyulan ilgi, aile ve yakınlarının isteği, puanının düşük olması, mesleğin toplumsal saygınlığının dürüstlük ve sorumluluk getiren konumda olması, mezun olduğunda parasal getirisinin iyi olması, kişinin meslekte özgür olması, çalışma koşullarının rahatlığı, eğitimin kolay olmasının meslek seçimini etkilediği saptanmıştır (Sarıkaya ve Khorshid, 2009).

Hemşirelik öğrencileri eğitim süreçleri boyunca, mesleği sevmeme, teorik bilgileri çok kısa sürede işleme, bu yoğun bilgilerin hepsini öğrenmekle sorumlu olma, klinik uygulamalarda hastanede veya yabancı bir ortamda bulunma, klinik ortamın ve ekibin yarattığı stresörler, öğretim elemanı ve öğrenciler arasında yaşanan sorunlar, ders uygulamalarında ve bakım vermede yetersiz olma gibi çeşitli güçlükler yaşamaktadırlar (Ünlü, Özgür ve Babacan, 2008).

Hemşire adayının okulda ve daha sonraki çalışma hayatında başarılı olmasının ve doyuma ulaşmasının; adayın mesleğe girerken taşıdığı güdülere bağlı olduğu belirtilmektedir. Hemşirelik mesleğini tercih eden adayların, kaliteli hemşirelik bakımı doğrultusunda yetiştirilebilmesi için öncelikle adayların hemşireliğe karşı ilgi ve isteklerinin değerlendirilmesine gereksinim vardır (Turgay, Karaca, Çeber, ve Aydemir, 2005). Toplumun gerçekleri doğrultusunda hemşirelik mesleğinin geliştirilmesi hemşirelik okullarının hedefidir. Öğrencilerin ileride meslek yaşamlarında başarılı olabilmeleri için eğitim-öğretim döneminde hemşireliğin sevdirmesi veya kabullendirilmesi önemlidir (Güdücü ve Yıldız, 2009).

Hemşirelik eğitiminde, özellikle uygulamalı derslerde öğrenciler yeteri kadar rol modeli olacak eğitimciler tarafından desteklenmediklerinden, hem güven duygularının yetersiz, hem de eğitime karşı isteksiz oldukları görülmüştür (Acat ve Köşgeroğlu, 2006). Ancak, hemşireler uluslararası ve ulusal belgelerde, sağlık sistemindeki sorunların çözümünde kilit personel olarak tanımlanmaktadır. Bu nedenle hemşirelik okulları bu istenilen ya da aranan nitelik ve özellikleri taşıyan, başarı düzeyi yüksek hemşireler yetiştirmek zorundadır (Kaynar ve ark., 2006).

Hemşirelik eğitiminde yaşanan sorunlara çözüm üretmek ve eğitim kalitesini yükseltmek için öğrencilerin öğrenme ve farklılaşma isteğini artıracak önlemlerin alınması gerekmektedir. Öğrenmeyi etkileyen önemli unsurlardan biri olarak kabul edilen güdülenme etkeninin nasıl kontrol edilebileceği önemli bir sorun oluşturmaktadır. Bu sorunun çözümü için öncelikle hemşire öğrencilerin güdülenmesini etkileyen ve sorun oluşturan yapıların belirlenmesi gerekmektedir. Güdülenmenin bireyin öğrenmesinde ve öğrenme ortamının düzenlenmesinde önemli bir etken olduğu araştırmalarla ortaya konmuştur. Hemşirelik eğitiminde kaliteyi artırmak, ilerde meslek yaşamında mesleğini

severek ve isteyerek yapan hemşirelerin yetişmesi ve yaşanan sorunlara çözüm üretmek için hemşirelik eğitimi alan öğrencilerin güdü kaynaklarının ve sorunlarının belirlenmesi önem taşımaktadır (Acat ve Köşgeroğlu, 2006).

Amaç

Bu araştırmanın genel amacı, hemşire adaylarının mesleki güdülenme düzeyleri ve etkileyen faktörlerin incelenmesidir. Bu genel amaç çerçevesinde aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır;

- ✓ Mesleki güdülenme düzeyi ile cinsiyet arasında fark var mıdır?
- ✓ Mesleki güdülenmesi düzeyi sınıfa göre değişmekte midir?
- ✓ Mesleki güdülenme düzeyi hemşirelik mesleğini tercih nedenine göre değişmekte midir?
- ✓ Mesleki güdülenme düzeyi ile toplumun hemşireliğe bakış açısı algısı arasında fark var mıdır?

Yöntem

Araştırmanın Tipi

Bu araştırma hemşire adaylarının mesleki güdülenme düzeyleri ve etkileyen faktörlerin incelenmesi amacıyla yapılmış karşılaştırmalı, tanımlayıcı bir çalışmadır.

Araştırmanın Yapıldığı Yer

Araştırma, 2011 yılında Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Fethiye Sağlık Yüksekokulu'nda gerçekleştirilmiştir. Fethiye Sağlık Yüksekokulu 2011 yılı itibarıyla 395 öğrenci ve 17 öğretim elemanı ile eğitim-öğretime devam etmektedir.

Araştırmanın Evreni/Örnekleme

Araştırmanın evrenini Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Fethiye Sağlık Yüksekokulu'nda öğrenim gören 395 öğrenci oluşturmaktadır. Örneklem olarak, 1. ve 4. sınıf öğrencileri (n = 191) araştırma kapsamına alınmıştır. Örneklemin seçilme nedeni; hemşirelikle ilgili bilişsel ve duyuşsal giriş davranışlarına sahip birinci sınıf öğrencileri ile mezuniyet aşamasında, hemşirelik eğitim-öğretim sürecinden geçmiş ve değişim beklenen son sınıf öğrencilerinin güdülenme düzeylerinin ortaya konulmasının, öğretim sürecinin planlanması, uygulanması ve değerlendirilmesinde önemli katkı sağlayabileceği düşüncesidir. Örneklem kapsamındaki öğrencilerin 176'sı (%92) araştırmaya gönüllü olarak katılmıştır. Yüz yüze görüşülerek, öğrencilerin formu, gözlem altında doldurulması sağlanmıştır.

Araştırmanın Değişkenleri

Araştırmanın bağımlı değişkenlerini, örnekleme alınan öğrencilerin, "Güdülenme Kaynakları ve Sorunları Ölçeği" ve alt boyutlarından (içsel güdülenme, dışsal güdülenme, olumsuz güdülenme, mesleki güdülenme) aldıkları puanlar oluşturmaktadır.

Araştırmanın bağımsız değişkenlerini, örnekleme alınan öğrencilerin, cinsiyeti, sınıfı, mesleği tercih nedeni, toplumun mesleğe bakış açısı oluşturmaktadır.

Veri Toplama Araçları

Araştırmada veri toplama aracı olarak iki bölümden oluşan anket formu kullanılmıştır. Birinci bölümde öğrencilerin sosyo-demografik özellikleri ve mesleğe ilişkin tutumlarını ortaya çıkarmak amacıyla hazırlanan 10 soru, ikinci bölümde ise; 24 sorudan oluşan ve kesinlikle katılıyorum, katılıyorum, kararsızım, kesinlikle katılmıyorum, katılmıyorum şeklinde cevaplanan Acat ve Köşgeroğlu tarafından geliştirilen "Güdülenme Kaynakları ve Sorunları Ölçeği" kullanılmıştır. Ölçekte '1, 2, 3, 4, 6, 7, 8, 9, 10, 23, 24'

no.lu maddeler içsel güdülenme, '13, 14, 15, 17, 20' no.lu maddeler dışsal güdülenme, '5, 11, 12, 16, 18, 19, 21, 22' no.lu maddeler olumsuz güdülenme puanlarının elde edilmesinde kullanılır. Ölçekte içsel ve dışsal güdülenme alt ölçeklerini oluşturan maddelerde 'Hiç katılmıyorum' yanıtına 1, 'Katılmıyorum' yanıtına 2, 'Kararsızım' yanıtına 3, 'Katılıyorum' yanıtına 4, 'Kesinlikle katılıyorum' yanıtına 5 puan verilir. Olumsuz güdülenme alt ölçeğini oluşturan maddelerde 'Hiç katılmıyorum' yanıtına 5, 'Katılmıyorum' yanıtına 4, 'Kararsızım' yanıtına 3, 'Katılıyorum' yanıtına 2, 'Kesinlikle katılıyorum' yanıtına 1 puan verilir. Her alt ölçeğin puanı, alt ölçeğin maddelerinden alınan puanların aritmetik ortalaması alınarak belirlenir. Elde edilen üç alt ölçeğin puanlarının ortalaması kişinin mesleksi öğrenme güdülenmesi düzeyinin puanını oluşturur, elde edilen puan ne kadar yüksekse güdülenme düzeyi de o kadar fazla olmaktadır (Acat ve Köşgeroğlu, 2006). Acat ve Köşgeroğlu (2006) tarafından hazırlanan ölçeğin Cronbach'ın alfa katsayısı 0.82 olarak bildirilmiştir. Bu çalışmada ise, Cronbach's alfa katsayısı .673'tür.

Verilerin Değerlendirilmesi

Araştırmada verilerin istatistiksel değerlendirmesi için SPSS for Windows (statistical package for social sciences) 16.0 paket programı kullanılmıştır. Araştırmada bağımlı

değişkenler (içsel güdülenme, dışsal güdülenme, olumsuz güdülenme, mesleksi güdülenme düzeyi) ile bağımsız değişkenler (cinsiyet, sınıf, mesleği tercih nedeni, toplumun mesleğe bakış açısı) arasındaki ilişkilerin incelenmesinde; normal dağılıma uyan verilerde parametrik, uymayan verilerde non parametrik analizler kullanılmıştır. Aritmetik ortalama, standart sapma, frekans, yüzde, tek yönlü varyans analizi (ANOVA), t testi, Kruskal-Wallis testi, Dunn's testi araştırmada kullanılan testlerdir.

Araştırmada Etik

Araştırma verileri, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Fethiye Sağlık Yüksekokul müdürlüğünden gerekli yazılı izin alındıktan sonra, araştırmaya katılmayı kabul eden katılımcılara gerekli açıklamalar yapılarak, yüz yüze ve sözel onamları alınarak toplanmıştır.

Araştırmanın Sınırlılıkları

Bu araştırma, amaca uygun olarak kullanılan veri toplama formu, hemşire öğrencilerin verdiği yanıtlar, araştırmanın yapıldığı tarih, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Fethiye Sağlık Yüksekokulu birinci ve dördüncü sınıf öğrencileri ile sınırlıdır. Araştırma kapsamında veri toplama formu dışında herhangi bir gözlem vb. süreç araştırmaya dâhil edilmemiştir.

Bulgular

Bu bölümde araştırmadan elde edilen verilerin istatistiksel değerlendirmesi sonucu ulaşılan bulgular; hemşire adaylarının sosyo-demografik özelliklerine ve mesleğe

karşı tutumlarına ilişkin bulgular ile hemşire adaylarının mesleki güdülenme düzeylerine ilişkin bulgular olmak üzere iki başlık altında sunulmuştur.

Hemşire Adaylarının Sosyo-Demografik Özelliklerine ve Mesleğe Karşı Tutumlarına İlişkin Bulgular

Tablo 1. Hemşire Adaylarının Sosyo-Demografik Özellikleri ve Mesleğe Karşı Tutumlarına Göre Dağılımları

Cinsiyet	Sayı	%
Kadın	100	56.8
Erkek	76	43.2
Sınıf		
1.sınıf	101	57.4
4.sınıf	75	42.6
Ailede Sağlık Çalışanı		
Yok	143	81.2
Var	33	18.8
Hemşireliği Tercih Sırası		
1-10. tercih	114	64.8
11-24. tercih	62	35.2
Hemşireliği Tercih Nedeni		
Mezun olduğumda kolay iş bulabileceğim için	88	50.0
Üniversiteye giriş puanım hemşireliğe yettiği için	38	21.6
İnsanlara yardım etmek istediğim için	31	17.6
Ailem istediği için	19	10.8
Mezuniyet Sonrası Hemşirelik Yapma Durumu		
İstiyorum	134	76.1
İstemiyorum	42	23.9
Öğrencilerin Hemşireliği Tanımlaması		
Önemli bir meslek olduğunu düşünüyorum	80	45.5
Çalışma saatleri çok yorucu	46	26.1
Karakterimle örtüşmüyor	28	15.9
Statü açısından kendime uygun bulmuyorum	22	12.5

Toplumun Hemşireliğe Bakış Açısı		
Kararsız (Orta)	95	54.0
Olumlu	59	33.5
Olumsuz	22	12.5
Öğrencilerin Hemşirelik Eğitiminden Beklentiler		
Öğretim elemanları öğrenciye (akademik yönden) destek olmalı	77	43.8
Mesleki bilgi ve beceriler ağırlıklı olmalı	54	30.7
Olanaklar artırılmalı (kütüphane, bilgisayar, eksik araç-gereç)	36	20.5
Beklentim yok memnunum	9	5.1
Toplam	176	100.0

Araştırmaya katılan hemşire adaylarının sosyo-demografik özelliklerinin dağılımı incelendiğinde; %56.8'inin kadın, %43.2'sinin erkek olduğu, %57.4'ünün 1.sınıf, %42.6'sının 4.sınıf olduğu, %81.2'sinin ailesinde sağlık çalışanı olmadığı görülmüştür (Tablo 1). Araştırmaya katılan hemşire adaylarının mesleğe karşı tutumlarına göre dağılımları incelendiğinde; %64.8'inin hemşirelik mesleğini tercih sırasının 1-10. tercih olduğu, %50'sinin hemşirelik mesleğini tercih nedeninin mezun olduktan sonra kolay iş bulabileceğini düşünmüş olması, %76.1'inin mezun olduktan sonra hemşirelik yapmayı istediği, %45.5'inin hemşireliğin önemli bir meslek olduğunu düşündüğü, %54'ü toplumun hemşireliğe bakış açısını nasıl değerlendiriyorsunuz sorusuna "kararsız" (orta) yanıtını vermiştir. %12.5'i toplumun hemşireliğe bakış açısını olumsuz gördüğü, (olumsuz bulma nedenleri

açık uçlu olarak yazılması istenmiş en çok şu yanıtlar alınmıştır; meslek olarak görülüyor, hemşireler asık suratlı, sinirli, cahil, doktorun yardımcısı, hasta bakıcı, erkek hemşire mi olur?), %43.8'inin öğretim elemanları teorik derslerde ve uygulama alanlarında öğrenciye destek olmalı görüşünde oldukları görülmüştür (Tablo 1).

Hemşire Adaylarının Mesleki Güdülenme Düzeylerine İlişkin Bulgular

Araştırmaya katılan hemşire adaylarının mesleki güdülenme düzeylerine göre dağılımları incelendiğinde; içsel güdülenme alt ölçeğinin aritmetik ortalaması 37.35 ± 7.03 puan, dışsal güdülenme alt ölçeğinin aritmetik ortalaması 19.42 ± 3.40 puan, olumsuz güdülenme alt ölçeğinin aritmetik ortalamasının 25.16 ± 4.55 puan, mesleksi öğrenme güdülenmesinin aritmetik ortalamasının 27.31 ± 3.41 puan olduğu görülmüştür.

Tablo 2. Hemşire Adaylarının Mesleki Güdülenme Düzeylerinin Cinsiyetlerine Göre Karşılaştırılması

Güdülenme Alt Boyutları	Cinsiyet	Sayı	\bar{X}	Ss	p	t
İçsel Güdülenme	Kadın	100	37.63	6.61	.549	.600
	Erkek	76	36.98	7.57		
Dışsal Güdülenme	Kadın	100	19.65	3.14	.306	1.026
	Erkek	76	19.11	3.72		
Olumsuz Güdülenme	Kadın	100	25.23	4.53	.828	.218
	Erkek	76	25.07	4.60		
Mesleksi Öğrenme Güdülenme	Kadın	100	27.50	3.32	.397	.848
	Erkek	76	27.06	3.55		

Araştırmaya hemşire adaylarının mesleki güdülenme düzeyleri ile cinsiyetlerine ilişkin istatistik incelendiğinde

(Tablo 2); mesleki güdülenme düzeyleri ile cinsiyetleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır.

Tablo 3. Hemşirelik Öğrencilerinin Mesleki Güdülenme Düzeylerinin Sınıflara Göre Karşılaştırılması

Güdülenme Alt Boyutları	Sınıf	Sayı	\bar{X}	Ss	p	t
İçsel güdülenme	1	101	38.11	6.85	.093	1.687
	4	75	36.32	7.18		
Dışsal güdülenme	1	101	19.84	3.27	.057	1.919
	4	75	18.85	3.51		
Olumsuz güdülenme	1	101	25.16	4.60	.990	.012
	4	75	25.16	4.51		
Mesleksi öğrenme güdülenmesi	1	101	27.70	3.56	.074	1.799
	4	75	26.77	3.16		

Araştırmaya hemşire adaylarının mesleksi öğrenme güdülenme düzeyleri ile sınıflarına ilişkin istatistik

incelendiğinde (Tablo 3); mesleki güdülenme düzeyleri arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır.

Tablo 4. Hemşire Adaylarının Mesleki Güdülenme Düzeyleri Hemşirelik Mesleğini Tercih Nedenine Göre Karşılaştırılması

Güdülenme Alt Boyutları	Tercih Nedenleri	Sayı	\bar{X}	Ss	KW χ^2	P
İçsel Güdülenme	İnsanlara yardım etmek	31	40.16	4.76	10.612	.014*
	Puanının yetmesi	38	35.92	8.33		
	Kolay iş bulma	88	37.97	5.96		
	Aile isteği	19	32.73	9.24		
Dışsal Güdülenme	İnsanlara yardım etmek	31	20.83	2.91	14.399	.002*
	Puanının yetmesi	38	18.00	3.99		
	Kolay iş bulma	88	19.65	2.99		
	Aile isteği	19	18.84	3.74		
Olumsuz Güdülenme	İnsanlara yardım etmek	31	25.90	4.16	2.489	.477
	Puanının yetmesi	38	25.86	5.34		
	Kolay iş bulma	88	24.76	4.58		
	Aile isteği	19	24.42	2.98		
Mesleksel Öğrenme Güdülenme	İnsanlara yardım etmek	31	28.96	2.93	13.290	.004*
	Puanının yetmesi	38	26.59	4.10		
	Kolay iş bulma	88	27.46	2.85		
	Aile isteği	19	25.33	3.90		

* p < .05

Araştırmaya katılan hemşire adaylarının hemşirelik mesleğini tercih nedenine göre mesleki güdülenme düzeyi puanlarının Kruskal-Wallis sonuçları incelendiğinde (Tablo 4); hemşirelik mesleğini tercih etme nedenlerine göre hemşire adaylarının içsel güdülenme ($\chi^2 = 10.612$; p = .014), dışsal güdülenme ($\chi^2 = 14.399$; p = .002) ve

mesleksel öğrenme güdülenme ($\chi^2 = 13.290$; p = .004) puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu görülmektedir (p < .05). Yapılan ileri analiz Dunn's testi sonucunda istatistiksel olarak anlamlılık, ailem istediği için diyenler ile insanlara yardım etmek için diyen gruplardan kaynaklanmaktadır.

Tablo 5. Hemşire Adaylarının Mesleksel Öğrenme Güdülenme Düzeylerinin Toplumun Hemşireliğe Bakış Açısı Algisına Göre Karşılaştırılması

Güdülenme Alt Boyutları	Toplumun Bakış Açısı	Sayı	\bar{X}	Ss	KW χ^2	P
İçsel güdülenme	Olumlu	59	38.20	5.72	2.571	.277
	Olumsuz	22	34.90	7.50		
	Kararsız (Orta)	95	37.38	7.57		
Dışsal güdülenme	Olumlu	59	19.79	3.45	1.906	.386
	Olumsuz	22	18.77	4.10		
	Kararsız (Orta)	95	19.33	3.20		
Olumsuz güdülenme	Olumlu	59	25.28	4.55	.146	.930
	Olumsuz	22	24.50	4.83		
	Kararsız (Orta)	95	25.24	4.51		
Mesleksel öğrenme güdülenme	Olumlu	59	27.76	3.32	5.403	.067
	Olumsuz	22	26.06	2.93		
	Kararsız (Orta)	95	27.32	3.53		

Hemşire adaylarının toplumun hemşireliğe bakış açısı algısına göre mesleksel öğrenme güdülenme düzeyleri puanlarının Kruskal-Wallis sonuçları incelendiğinde (Tablo 5); toplumun hemşireliğe bakış açısı algısına göre

hemşire adaylarının güdülenme düzeyleri puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır (p > .05).

Tartışma

Hemşire Adaylarının Sosyo-Demografik Özelliklerine ve Mesleğe Karşı Tutumlarına İlişkin Tartışma

Araştırmaya katılan hemşire adaylarının %64.8'inin hemşirelik mesleğini tercih sırasının 1-10. tercih, %35.2'sininin 11-24. tercih olduğu belirlenmiştir. Tunç, Akansel ve Özdemir'in (2010) Uludağ Üniversitesi Sağlık Yüksekokulu'nda hemşire ve sağlık memurluğu öğrencileri üzerinde yaptığı çalışma sonucunda araştırmada kapsamındaki öğrencilerin yarısından fazlası bölümlerini ilk on sıra içinde tercih etmiş olduklarını belirtmektedir. Yurttaş ve Yetkin'in (2003), öğrenciler üzerinde yaptıkları çalışmaların sonuçlarıyla elde ettiğimiz sonuçlar benzerlik göstermektedir. Bu sonuca dayanarak öğrencilerin isteyerek bu bölümlere geldikleri söylenebilir. Hemşire adaylarının, %50'sinin hemşirelik mesleğini mezun olduktan sonra kolay iş bulabileceğini düşünmüş olması, %21.6'sının üniversite giriş puanı hemşireliğe yettiği için tercih ettiği belirlenmiştir. Akansel, Özpancar ve Aydın tarafından (2008) yapılan araştırmada da öğrencilerin hemşireliği tercih nedenleri benzer bulunmuştur. Nilsson ve Stomberg (2008) bir grup hemşirelik öğrencisiyle yaptıkları çalışmalarında, hemşirelik öğrencilerinin başkalarına yararlı olmak ve yardım etmek için mesleği seçmelerine rağmen öğrencilerin yaklaşık yarısında ilk tercihler arasında yer almadığını bulmuşlardır. Başkalarına bakım vermek, hemşirelik eğitimi seçmede kız öğrenciler için temel güdülenme kaynağı olarak bulunmuş, ancak kendini ve değerlerini güçlü kılma ve güçlendirme hâkim unsur olarak belirlenmiştir. Erkek öğrenciler ise, hemşirelik mesleğinin iş güvenliği, fırsatlar ve esneklik son olarak ta, başkalarına bakma isteği dolayısıyla tercih ettiği belirtilmiştir. Bu bulgular, öğrencilerin hemşireliği tercih etmelerinde etkili olan faktörün gelecek kaygısı olduğu söylenebilir. Bu faktörün, öğrencilerin eğitim-öğretim yaşantılarındaki başarılarını olumsuz yönde etkileyebileceği düşünülmektedir. Ayrıca, mesleki güdülenme düzeyleri düşük, mesleğini sevmeyen ve mesleğinden doyum almayan hemşirelerin yetişmesine de neden olabileceği düşünülmektedir. Ancak yine de mesleği isteyerek seçme oranının yüksek olması mesleğin itibar ve imajını olumlu yönde etkileyeceği düşünülmektedir.

Hemşire adaylarının, %76.1'i mezun olduktan sonra hemşirelik yapmak istemekte, %23.9'u hemşirelik yapmak istememektedir. Beydağ, Gürbüz ve Özer (2008), yaptıkları araştırmalarda öğrencilerin büyük çoğunluğunun mezun olduktan sonra hemşirelik mesleğini yapmak istedikleri sonucuna ulaşılmıştır. Elde ettiğimiz sonuçlar daha önce yapılan araştırmalarda da öğrencilerin mezun olduktan sonra hemşireliği yapmak isteme durumları ile paralellik göstermektedir. Bu sonuç hemşire adaylarının mesleği özümstediklerini düşündürmektedir. Hemşire adaylarının, %45.5'i hemşirelik mesleğinin önemli bir meslek olduğunu, %26.1'i çalışma saatlerinin yorucu olduğunu düşünmektedir. Arcak ve Kasımoğlu'nun (2006) Diyarbakır merkezde bulunan hastane ve sağlık ocaklarında görev yapan hemşireler üzerinde yaptığı çalışma sonucunda en çok şikâyet edilen konuların çalışma saatleri uzunluğu ve nöbetlerin fazla olması belirtilmiştir. Somers, Finch ve Birnbaum (2010) tarafından Amerika Birleşik Devletlerinin güneyinde bir hemşirelik programına devam eden lisans düzeyinde otuz birinci sınıf öğrencisiyle yaptıkları kalitatif çalışmada öğrencilerin %75'nin, hemşirelik mesleğini seçerken uzun dönemde mesleğin iş koşulları, ücreti, iş güvenliğinin farkında oldukları hevesle

seçtikleri belirtilmiştir. Elde edilen sonuçlar ile yapılan çalışmaların sonuçları benzerlik göstermektedir. Hemşire adaylarının hemşirelik mesleğini önemli bir meslek olarak görmeleri onların içsel olarak güdülenmelerini göstermektedir. Hemşirelerin işlerini sevmeleri ve değer vermeleri mesleki memnuniyet, iş doyum ve iş yerindeki güdülenmenin artması açısından önemlidir. Bu durum mesleğin öğrenciler tarafından içselleştirildiğinin bir göstergesi olarak değerlendirilebilir. Meslekten ayrılmaya düşüncesinin ya da başka meslek icra etme isteğinin düşük olması ihtimalini de doğuran bu sonuç, mesleği profesyonel anlamda ileri taşıyacak bir durumdur.

Hemşire adaylarının, %54.0'ı toplumun hemşireliğe bakış açısını orta (kararsız), %33.5'i olumlu, %12.5'i olumsuz görmektedir. Yapılan araştırmalarda toplumun hemşireliğe bakış açısının olumsuz olduğu görülmüştür (Beydağ ve ark., 2008; Tan, Yuncu, Şentürk ve Yıldız, 2007; Şirin Öztürk, Bezci, Çakar, Çoban, 2008). Hemşirelik hizmetlerinin sunum biçimi dolayısıyla hemşirelerin hasta ve sağlıklı bireylere hizmet verirken sergiledikleri davranışlar da toplumdaki bireylerin hemşirelik imajını etkilemektedir (Çınar ve Demir, 2009). Elde ettiğimiz sonuçlar yapılan çalışmalarla benzerlik göstermektedir. Bu durum toplumun hemşireliğe bakış açısının olumlu yönde değişmekte olduğunu düşündürmektedir. Artan hemşire ihtiyacı dolayısıyla, yüksek oranda tercih edilir konumda olan mesleğe, toplumun bakış açısının değişmesi beklenen bir sonuçtur. Hem öğrencilerin hem toplumun algısının olumlu yönde değişmesinin, öğrenci motivasyonunu olumlu olarak etkileyeceği düşünülmektedir.

Hemşire adaylarının, %43.8'i öğretim elemanlarının teorik derslerde ve uygulama alanlarında öğrenciye destek olmasını, %30.7'si mesleki bilgi ve becerilerin hemşirelik eğitiminde ağırlıklı olmasını beklemektedir. Cimete (1998) tarafından, kalitatif olarak odak grup görüşmesi kullanılarak yapılan bir çalışmada, öğrencilerin büyük çoğunluğunun (%78) uygulama alanlarında uyum güçlüğü yaşadıkları ancak öğretim elemanlarının pek yanlarında bulunmadıklarını belirtmişlerdir. Bengtssona ve Ohlssonb (2010) tarafından İsviçre'de, hemşirelik ve sağlık okuluna devam eden 31 öğrenciyle kalitatif olarak gerçekleştirilen bir çalışmada da, öğrenciler öğretim elemanlarının, motivasyonlarını etkilediğini belirtmişlerdir. Ayrıca, programın özelliğinin, derslerin içeriğinin, öğretim elemanlarının uyguladıkları stratejilerin ve klinik uygulamaların da motivasyonlarını etkilediklerini belirtmişlerdir. Acat ve Köşgeroğlu (2006) çalışmalarında, "*Hemşirelik eğitiminde, özellikle uygulamalı derslerde öğrenciler yeteri kadar rol modeli olacak eğitimciler tarafından desteklenmediklerinden, hem güven duygularının yetersiz, hem de eğitime karşı isteksiz oldukları görülmüştür*" demektedirler. Beydağ ve arkadaşlarının (2008) yaptığı çalışmada öğretim elemanlarının mesleği benimsetmede etkili oldukları sonucuna ulaşılmıştır. Elde ettiğimiz bulgular yapılan çalışmayla benzerlik göstermektedir. Bu sonuç, eğitime ve öğretim elemanlarının mesleki açıdan donanımlı olmasına daha fazla ağırlık verilmesi gerektiğini düşündürmüştür.

Hemşire Adaylarının Mesleki Güdülenme Düzeylerine İlişkin Tartışma

Araştırma kapsamına alınan hemşire adaylarının içsel güdülenme düzeyleri (37.35 ± 7.03) yüksek, dışsal güdülenme düzeylerinin (19.42 ± 3.40) ise düşük olduğu görülmüştür. Farklı olarak Gençay ve Gençay'ın (2007)

yaptığı çalışmada öğrencilerin tamamının içsel ve dışsal motivasyon düzeyleri incelendiğinde dışsal motivasyon ortalamalarının daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu durum hemşireliğin son yıllarda tercih edilen bir meslek olması, öğrencilerin meslek hakkında yeterlilik kazanmaları ve katıldıkları hemşirelik uygulamasıyla ilişkili olabilir. Ayrıca öğrencilerin içsel güdülenme düzeylerinin yüksek olması mesleğin hem eğitim sürecinde hem de çalışma hayatı sürecinde kalitesinin artmasına katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Hemşire adaylarının mesleki öğrenme güdülenme düzeyleri ile cinsiyetleri arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır. İflazoğlu ve Tümkiye (2008), yaptığı çalışmanın sonucunda öğrencilerin cinsiyetleri ile akademik başarıları ve Güdülenme Ölçeğinin alt ölçeklerinden yalnızca görev değeri arasında kız öğrencilerin lehine anlamlı bir farkın olduğunu belirtmiştir. Taşpınar, Dünder ve Özutku'nun (2007) yaptığı çalışmanın sonucunda cinsiyete göre içsel ve dışsal motivasyon araçlarının iş görenleri motive etmesi açısından anlamlı bir farklılık olmadığını saptamıştır. Elde ettiğimiz sonuçlar yapılan çalışmalarla benzerlik göstermektedir. Cinsiyetin mesleki güdülenme düzeyinde etkileyici faktör olmaması, meslek adına önemli bir sonuçtur. Uzun bir dönem, sadece kadın mesleği olarak algılanan ve icra edilen mesleğin erkekler tarafından yapılmaya başlanmasından sonra çıkan bu sonuç, meslekte cinsiyet ayrımcılığı yaratılmasını engelleyerek, olumlu olarak değerlendirilmektedir.

Hemşire adaylarının mesleki güdülenme düzeyleri ile sınıfları arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır. Ancak birinci sınıfların mesleki güdülenme düzeylerinin yüksek olduğu görülmektedir. Gülerci ve Oflaz (2010) tarafından ambulans ve acil bakım teknikerliği öğrencileri ile yapılmış bir çalışmada, dışsal, içsel ve mesleki güdülenme düzeyi açısından birinci sınıf öğrencilerinin güdülenme düzeylerinin ikinci sınıflardan daha yüksek olduğu görülmüştür. Kapıkıran ve Özgüngör'ün (2009) Akie'den aktardığına göre, Japonya'da hemşirelik öğrencileriyle yapılan bir çalışmada, dışsal güdülenme düzeyleri yüksek olan birinci sınıf hemşirelik öğrencilerinin dışsal güdülenme düzeylerinin 3. sınıfa geldiklerinde düşerek, içsel güdülenme yönünde değişime uğradığını kaydetmiştir. Birinci sınıf öğrencilerin güdülenme düzeylerinin yüksek çıkması hemşirelik bölümüne güdülenerek geldiklerini düşündürmektedir. Hemşire adaylarının mesleki güdülenme düzeyleri ile mesleği tercih nedenleri arasında anlamlı fark görülmüştür. Bireylerin kendi istek ve yeteneklerine göre seçtikleri alanda çalıştıklarında mesleki güdülenme düzeyleri yüksek, başarılı ve mutlu oldukları, farklı nedenlerle seçtikleri alanda çalıştıklarında ise güdülenme düzeyi düşük, çalışmaya isteksiz, başarısız ve mutsuz oldukları düşünülmektedir. Hemşire adaylarının mesleki öğrenme güdülenme düzeyleri ile toplumun hemşirelik mesleğine bakış açısı arasında anlamlı bir farklılık görülmemiştir. Ancak her ne kadar fark gözlenirse de mesleki güdülenmede toplumun mesleğe karşı olumlu ve olumsuz tutumunun önemli olduğu düşünülmektedir.

Sonuçların Uygulamada Kullanımı

Elde edilen sonuçlar doğrultusunda;

Hemşirelerin içsel güdülenme düzeyleri dışsal güdülenme düzeylerinden yüksek bulunmuştur. Öğretim ortamı açısından içsel güdülenme düzeyinin yüksek olması önemlidir. Eğitimcilerin bunun farkında olarak, öğretim sürecinde model, stratejiler ve yöntem belirlemeleri

gerekmektedir. Ayrıca dışsal motivasyon düzeyleri her ne kadar düşük çıksa da öğrencileri motive edecek etkinlikler planlanmalıdır.

Hemşire adaylarının cinsiyetleri ile mesleki güdülenmeleri arasında fark bulunmaması, meslek adına sevindirici bir sonuç olarak değerlendirilebilir. Mesleğin toplumsal imajının olumlu yönde değiştirilmesi/değişmesi adına bu sonuç dikkat çekicidir.

Araştırmada birinci ve dördüncü sınıflar arasında mesleki güdülenme düzeyleri arasında fark bulunmamıştır ancak araştırma planlanırken fark olabileceği yönünde hareket edilmiştir. Bu sonuç, ilgili örnekleme, güdülenmeyi olumlu etkileyecek değişkenler yönünden yeni çalışmalar yapılmasını gerekli kılmaktadır.

Hemşire adaylarının geneli kendi ilgi, istek ve yeteneklerini göz ardı ederek farklı nedenlerle hemşirelik mesleğini seçmişlerdir. Bu nedenle lise öğrencilerine, hemşirelik mesleğine yönelik tanıtım programlarının hazırlanıp sunulması, hemşirelik mesleğini benimsemeyen ve yapmayı düşünmeyen ancak ilgili bölümde öğrenim gören öğrencilere olumlu meslek imajı için uyum programlarının düzenlenmesi önerilebilir.

Hemşire adaylarının geneli teorik derslerde ve uygulama alanlarında öğretim elemanlarının kendilerine destek olmasını istemiştir. Bu nedenle eğitim ve öğretim elemanlarının anlayışlı, öğrencilerle derslerde ve uygulama alanlarında birebir ilgilenen ve mesleki açıdan donanımlı olmaları sağlanmalıdır.

Gelecekte konuya ilişkin benzer araştırmaların, hemşire yetiştiren diğer yükseköğretim kurumlarında da (hemşirelik fakültesi, sağlık bilimleri fakültesi, sağlık yüksekokulu) yapılarak, eğitim kurumunun güdülenmeye etkisi ile diğer kurumların karşılaştırmasının yapılması, tüm sınıfları kapsayacak ve farklı bağımsız değişkenler içerecek örneklemelerle çalışılması, Ayrıca, sadece kantitatif değil kalitatif çalışmalarla da çalışma deseni desteklenip zenginleştirilmesi önerilebilir.

Kaynaklar

- Acat, B. M., Köşgeroğlu, N. (2006). Güdülenme kaynakları ve sorunları ölçeği. *Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 7 (4), 204-210.
- Arcak, R., Kasımoğlu, E. (2006). Diyarbakır merkezdeki hastane ve sağlık ocaklarında çalışan hemşirelerin sağlık hizmetlerindeki rolü ve iş memnuniyetleri. *Dicle Tıp Dergisi*, 33 (1), 23-30.
- Akansel, N., Özpancar, N., Aydın, N. (2008). Hemşirelik 1. sınıf öğrencilerinin hemşirelik mesleği ile ilgili görüşlerinin belirlenmesi. *Cumhuriyet Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi*, 12 (3), 9-17.
- Bozkır, G., Taşçı, N., Arşak, A., Balgı, Ö., Kaya, E., Güngör, N., Pekmezci, K., İktu, F., Kavlu, B., & Çelik, S. (2008). Genel lise son sınıf ve sağlık yüksekokulundaki erkek öğrencilerin hemşireliğe bakışı. *Üniversite ve Toplum Dergisi*, (8)1, 54-71.
- Bengtssona, M., Ohlssonb, B. (2010). The nursing and medical students motivation to attain knowledge. *Nurse Education Today*, 30 (2), 150-156.
- Beydağ, D. K., Gündüz, A., Özer, F. (2008). Sağlık yüksekokulu öğrencilerinin eğitimlerine ve mesleklerine bakış açıları, meslekten beklentileri. *Pamukkale Tıp Dergisi*, 1(3), 137-142.
- Cimete, G. (1998). Öğrenci-öğretim elemanı etkileşimine yönelik kalitatif bir çalışma, *C.Ü. Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi*, 2 (1), 9-19.
- Çınar, Ş., Demir, Y. (2009). Toplumdaki hemşirelik imajı: bir ölçek geliştirme çalışması. *Atatürk Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi*, 12 (2), 24-33.
- Emiroğlu, O. N. (2002). Sağlık personelinin ve toplumun hemşirelik imajı. *Hemşirelikte Araştırma Geliştirme Dergisi*, 1, 9-19.

- Güdücü, T. F., Yıldız, A. (2009). Öğrencilerin hemşireliği tercih etme gerekçeleri ve gelecekleri ile ilgili görüşleri. *Atatürk Üniversitesi Hemşirelik ykokulu Dergisi*, 12 (1), 31-37.
- Gülerci, H., Oflaz, F. (2010). Ambulans ve acil bakım teknikerliği eğitimi alan öğrencilerin öğrenme stil ve stratejilerinin incelenmesi. *Gülhane Tıp Dergisi*, 52, 112-120.
- İflazoğlu, A., Tümkaya, S. (2008). Öğretmen adayların güdülenme düzeyleri ile drama dersindeki akademik başarıları arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 23 (1), 61-73.
- Kapıkıran, Ő., Özgüngör, S. (2009). Ergenlerin sosyal destek düzeylerinin akademik başarı ve güdülenme düzeyi ile ilişkileri. *Çocuk ve Gençlik Ruh Sağlığı Dergisi*, 16 (1), 21-30.
- Karagöz, S. (2002). Hemşirelik ğrencilerinin eğitimleri sırasında mesleğe ilişkin algılarındaki değişimin incelenmesi: Hemşireliğe giriş dersinin bu değişimdeki rolü. *Cumhuriyet Üniversitesi Hemşirelik ykokulu Dergisi*, 6 (2), 10-20.
- Kaynar, A., Őahin, A., Bayrak, D., Karakoç, D., lke, F., & ztrk, H. (2006). Karadeniz Teknik Üniversitesi Trabzon Sağlık ykokulu hemşirelik ğrencilerinin doyum düzeyleri. *Cumhuriyet Üniversitesi. Hemşirelik ykokulu Dergisi*, 10 (3), 12-19.
- Koç, Z., Sağlam, Z. (2009). Lise son sınıf ğrencilerinin hemşirelik mesleğine ilişkin görüşleri ve mesleği seçme durumlarının belirlenmesi. *Atatürk Üniversitesi Hemşirelik ykokulu Dergisi*, 12 (3), 1-11.
- Nilsson, K. E. L., Stomberg, M. W. (2008). Nursing students motivation toward their studies—a survey study. *BioMed Central Nursing*, 7 (6), 1-7.
- nler, E., Saraçoğlu, G. V. (2010). Hemşirelikte meslek seçimi lçeğinin güvenilirliği ve geçerliliği. *Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik ykokulu Elektronik Dergisi*, 3 (2), 78-85.
- Özsoy, S. A., Uysal, A., Bayık, A., Erefe, İ. (1999). Hemşire ğrencilerin mesleğe ilişkin görüşlerinin ileriye dönük incelenmesi. VII. Ulusal Hemşirelik Kongresi (Kongre Kitabı). Erzurum. 22-24 Haziran, 345-349.
- Sarıkaya, T., Khorshid, L. (2009). Üniversite ğrencilerinin meslek seçimini etkileyen etmenlerin incelenmesi. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 7 (2), 393-423.
- Somers, M. J., Finch, L., Birnbaum, D. (2010). Marketing nursing as a profession: integrated marketing strategies to address the nursing shortage. *Health Marketing Quarterly*, 27, 291-306.
- Şirin, A., ztrk, R., Bezci, G., Çakar, G., Çoban, A. (2008). Hemşirelik ğrencilerinin meslek seçimi ve mesleği uygulamaya yönelik görüşleri. *Dirim Tıp Gazetesi*, 83, 69-75.
- Tan, M., Yuncu, S., Şentürk, ., Yıldız, . (2007). Üniversite ğrencilerinin hemşireliğe bakış açıları. *Atatürk Üniversitesi Hemşirelik ykokulu Dergisi*, 10 (1), 22-29.
- Taşpınar, F., Dündar, S., zutku, H. (2007). İçsel ve dışsal motivasyon araçlarının işgörenlerin motivasyonu üzerindeki etkisi: Ampirik bir inceleme. *Ticaret ve Turizm Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2, 105-119.
- Tunç, Ç. G., Akansel, N., zdemir, A. (2010). Hemşirelik ve sağlık memurluğu ğrencilerinin meslek seşimlerini etkileyen faktörler. *Maltepe Üniversitesi Hemşirelik Bilim ve Sanatı Dergisi*, 1 (3), 24-31.
- Turgay, S. A., Karaca, B., Çeber, E., Aydemir, G. (2005). Hemşirelik ğrencilerinin mesleği algılayışları. *Atatürk Üniversitesi Hemşirelik ykokulu Dergisi*, 1 (8), 54-62.
- nl, S., zgr, G., Babacan, G. A. (2008). Hemşirelik ykokulundaki öğrencilerin hemşirelik mesleği ve eğitimi ile ilgili görüş ve beklentileri. *Ege Üniversitesi Hemşirelik ykokulu Dergisi*, 24 (1), 43-56.
- Yurttaş, A., Yetkin, A. (2003). Sağlık ykokulu ğrencilerinin empatik becerileri ile problem çözme becerilerinin karşılaştırılması. *Atatürk Üniversitesi Hemşirelik ykokulu Dergisi*, 6 (1), 1-13.